

Ο Αμερικανικός Φιλελληνισμός και η Ελληνική Επανάσταση

Ο όρος φιλελληνισμός, εκτός από την αναγωγή στην αρχαιότητα, είναι στενά συνυφασμένος και με τους νέους Έλληνες, οι οποίοι εναρμονίζονται με την έννοια της «προόδου» που διακήρυξε ο Διαφωτισμός στο εμπόριο, τη ναυτιλία και την παιδεία τις τελευταίες δεκαετίες του 18ου αιώνα και τις πρώτες του 19ου, τα χρόνια της ‘προετοιμασίας’ της Ελληνικής Επανάστασης. Κατά την περίοδο αυτή του ‘πρώιμου φιλελληνισμού’ παρατηρείται αυξημένο ενδιαφέρον για τη χώρα, τον τόπο και τους ανθρώπους που τον κατοικούν, ακόμα και σε ένα πρώιμο πολιτικό επίπεδο.

Η κλασική παράδοση, αν και δεν είχε καλλιεργηθεί όπως στην Ευρώπη, άσκησε ιδιαίτερη επιρροή στους ιδρυτές των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και εμπλούτισε την γραμματεία τους κατά την Αμερικανική Επανάσταση. Μετά την ίδρυση του αμερικανικού κράτους η τέχνη, η αρχιτεκτονική, η λογοτεχνία και η διακυβέρνηση δέχθηκαν επιδράσεις από το κλασικό παρελθόν και το αρχαιοελληνικό στιλ έγινε δημοφιλές. Από τη δεκαετία του 1780 υπήρχαν Αμερικανοί που τάσσονταν υπέρ της ελληνικής ανεξαρτησίας, όπως ο Τόμας Τζέφερσον όταν βρισκόταν το 1784-1789 ως πρεσβευτής στο Παρίσι, όπου γνώρισε τον Αδαμάντιο Κοραή. Για τους περισσότερους Αμερικανούς η οθωμανική πολιτική διακυβέρνηση ήταν συνώνυμη του δεσποτισμού και της καταπίεσης. Η σύγκρουση μεταξύ ΗΠΑ και Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ξεκίνησε το 1784 λόγω του ότι οι Αμερικανοί ναυτικοί έπρεπε να πληρώνουν φόρο για την ασφαλή τους διέλευση και τη διακίνηση εμπορευμάτων στη Μεσόγειο.

Η έκρηξη της Ελληνικής Επανάστασης το 1821 ξεσήκωσε τη φιλελεύθερη κοινή γνώμη και έδρασε ως καταλύτης, ώστε ο «ελληνισμός», δηλαδή η αρχαιολατρία και ο νεοκλασικισμός, να μετεξελιχθούν σε δυναμικό φιλελληνικό κίνημα που όμοιό του δεν είχε εκδηλωθεί για άλλο έθνος. Για τον φιλελληνισμό η ελληνική υπόθεση ενσάρκωνε την πάλη κατά του Ισλάμ, της βαρβαρότητας και του δεσποτισμού, την παλιγγενεσία ενός ιστορικού έθνους, ενώ ταυτόχρονα ανακαλούσε ιστορικές μνήμες και αναπαραστάσεις από την αρχαία Ελλάδα, τη Ρώμη, το Βυζάντιο, τις σταυροφορίες, τις σχέσεις Ανατολής και Δύσης, προκαλούσε συγκίνηση και διαμόρφωνε ένα συμβολικό λεξιλόγιο που αντλούσε από την πολιτισμική κληρονομιά της μακράς διάρκειας.

Στις ΗΠΑ ο ενθουσιασμός για τον ελληνικό αγώνα ονομάστηκε «Ελληνικός Πυρετός» (Greek Fever) από τις εφημερίδες που έκαναν λόγο για ζήλο που μεταδιδόταν σαν πυρκαγιά σε ολόκληρη τη χώρα. Πολλοί Αμερικανοί συγκλονίστηκαν από την προκήρυξη του Αλέξανδρου Υψηλάντη που δημοσιεύθηκε στην Ευρώπη και αναδημοσιεύθηκε στις ΗΠΑ τον Μάιο 1821, στην οποία καλούσε όλους τους φιλελεύθερους λαούς σε βοήθεια, καθώς και από την προκήρυξη της Μεσσηνιακής Γερουσίας, που μεταφράστηκε από τον Κοραή και στάλθηκε προς τον ελληνιστή Έντουαρντ Έβερετ, μέσω του οποίου δημοσιεύτηκε σε όλη τη χώρα. Την ελληνική υπόθεση υποστήριξε και ο Άλμπερτ Γκάλατεν, πρέσβης των ΗΠΑ στο Παρίσι, με τη μεσολάβηση του φίλου του Γάλλου στρατηγού Λαφαγιέτ, και μάλιστα πρότεινε στην κυβέρνησή του τη δυναμική επέμβαση του αμερικανικού στόλου. Ο Τζέιμς Γκέιτς Πέρσιβαλ, ήταν ο πρώτος Αμερικανός ποιητής που αφιέρωσε στον ελληνικό αγώνα την «Ωδή για την Ελληνική Ανεξαρτησία», η οποία διαδόθηκε ευρέως καθιστώντας συναρπαστική τη στήριξη των Ελλήνων.

Ο ελληνικός αγώνας έωνε φαινομενικά τους Αμερικανούς του Βορρά και του Νότου και πλήθος ψηφίσματα από τη Νέα Υόρκη ως τη Νότια Καρολίνα παρότρυναν το Κογκρέσο να υποστηρίξει επισήμως την ελληνική ανεξαρτησία, αλλά γρήγορα κατέστη σαφές ότι η αμερικανική κυβέρνηση δεν επρόκειτο να πράξει κάτι τέτοιο. Αν και ο πρόεδρος Μονρόε εξέφρασε στο διάγγελμά του -το περίφημο Δόγμα Μονρόε- τον Δεκέμβριο 1822 την ελπίδα της Αμερικής για την ελληνική ανεξαρτησία, ο υπουργός Εξωτερικών Τζον Κούνσι Άνταμς είχε αρνητική στάση και θεωρούσε πως ο φιλελληνισμός ήταν καθαρά ρομαντικός και δεν εξυπηρετούσε τα συμφέροντα των ΗΠΑ. Οι διαπραγματεύσεις για την εμπορική συνθήκη μεταξύ ΗΠΑ και Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, που υπογράφηκε τελικά το 1830, κράτησαν την αμερικανική κυβέρνηση σε στάση ουδετερότητας σε όλη τη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης.

Εντούτοις, οι Αμερικανοί φιλέλληνες δεν έμειναν αδρανείς. Ο Ντάνιελ Ουέμπστερ, μέλος του Κογκρέσου από τη Μασαχουσέτη, πρότεινε το 1823 τη μετάβαση ενός απεσταλμένου της κυβέρνησης στην Ελλάδα ώστε να αναγνωριστεί ως ελεύθερο έθνος και εκφώνησε έναν περίφημο λόγο συνδέοντας την ελληνική υπόθεση με την ελευθερία όλων των Αμερικανών. Η επίσημη στάση των ΗΠΑ δεν εμπόδισε τις αμερικανικές κοινότητες να ανταποκριθούν στο κάλεσμα του Ουέμπστερ για οργανωμένη στήριξη των Ελλήνων. Η φιλελληνική κίνηση εμφανίστηκε κυρίως από το 1823, όταν έγινε γνωστή η δημόσια δέσμευση του λόρδου Βύρωνα στην ελληνική υπόθεση και η κινητοποίηση των φιλελλήνων στην Αγγλία. Το αμερικανικό

φιλελληνικό κίνημα δέχτηκε ώθηση από το ευρωπαϊκό, αλλά γρήγορα απέκτησε τη δική του ιδιαιτερότητα λόγω και της εμπειρίας των Αμερικανών στο ζήτημα της ανατροπής της τυραννίας.

Πολλά Κολλέγια ξεσήκωσαν κύμα σταυροφορίας και οικονομικής ενίσχυσης υπέρ των Ελλήνων. Δημοσιεύθηκαν εκκλήσεις και δημιουργήθηκαν φιλελληνικές επιτροπές σε πολλές πόλεις. Πολύ σημαντικό ήταν το Φιλελληνικό Κομιτάτο της Βοστώνης που ιδρύθηκε τον Δεκέμβριο 1823, στο οποίο πρωτοστάτησε ο Έντουαρντ Έβερρετ. Ο Έβερρετ επηρεασμένος από τη γερμανική παιδεία του, καθηγητής στην ελληνική έδρα του Χάρβαρντ από το 1820, εκδότης του περιοδικού *North American Review*, είχε αναπτύξει σχέσεις με τον Κοραή, όπως και ο Τζέφερσον, και η φιλία αυτή συνέδεσε και άλλους Αμερικανούς φιλέλληνες με τον ελληνικό αγώνα. Τον Νοέμβριο 1823 παρουσίασε την ελληνική υπόθεση σε άρθρο του που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό του και θεωρήθηκε το «μανιφέστο του φιλελληνισμού». Η μαχητική υποστήριξη του ελληνικού αγώνα από τον Έβερρετ, μέσα από τα γραπτά του, την οργάνωση εράνων, την επικοινωνία του με άλλους φιλέλληνες και τον ίδιο τον πρόεδρο της κυβέρνησης, τον ανέδειξε στον μεγαλύτερο Αμερικανό φιλέλληνα που έστρεψε το ενδιαφέρον από τις επαναστάσεις στη Νότια Αμερική προς την Ελληνική Επανάσταση.

Σημαντικό ήταν και το Κομιτάτο της Φιλαδέλφειας όπου δραστηριοποιήθηκε ο Μάθιου Κάρι ως ηγετικό στέλεχος. Ο Κάρι καταγόταν από την Ιρλανδία, αλλά ερχόμενος στη Φιλαδέλφεια το 1784 έγινε γνωστός τυπογράφος, βιβλιοπώλης, φιλάνθρωπος και μελετητής της πολιτικής οικονομίας, έλαβε την αμερικανική υπηκοότητα και επαινούσε τα επιτεύγματα της Αμερικανικής Επανάστασης. Πρόεδρος του Κομιτάτου ήταν ο εισαγγελέας Τζορτζ Ντάλας, που αργότερα εξελέγη δήμαρχος της πόλης, γερουσιαστής και αντιπρόεδρος των ΗΠΑ υπό τον Τζέιμς Πολκ. Υπό την προεδρία του το Κομιτάτο, όπως και οι άλλες φιλελληνικές επιτροπές, έκανε εράνους υπέρ των Ελλήνων και συγκέντρωσε σημαντικά ποσά. Τη συγκέντρωση όλων των δωρεών υπέρ του ελληνικού αγώνα ανέλαβε το Φιλελληνικό Κομιτάτο της Νέας Υόρκης που συγκροτήθηκε τον Δεκέμβριο 1823 με τη συμπαράσταση του συνταγματάρχη Ουίλιαμ Στόουν, εκδότη της εφημερίδας *Commercial Advertiser*. Οι δωρεές χρημάτων προέρχονταν από τις ελίτ, αλλά και από όλες τις κοινωνικές τάξεις ανάλογα με τη δυνατότητά τους.

Στο Φιλελληνικό Κομιτάτο του Μπρούκλιν δραστηριοποιήθηκαν και γυναίκες. Οι «Ελληνίδες κυρίες», όπως αποκάλεσαν τον εαυτό τους, ίδρυσαν τη δική τους υποεπιτροπή το 1822 με σκοπό να συγκεντρώσουν χρήματα για έναν μνημειακό

σταυρό που στήθηκε στο Μπρούκλιν το 1823 και έγινε σύμβολο της ελευθερίας,. Η Ελληνική Επιτροπή του Σινσινάτι, που ιδρύθηκε το 1824, διοργάνωσε κονσέρτο για φιλανθρωπικό σκοπό υπέρ των Ελλήνων και τύπωσε την ομιλία του στρατηγού Χένρι Χάρισον σε φυλλάδιο. Προκηρύχθηκε διαγωνισμός με θέμα το στεφάνι την νίκης των αρχαίων Ελλήνων, στον οποίο συμμετείχαν καθηγητές Πανεπιστημίων με μελέτες που δημοσιεύθηκαν σε μικρό τόμο πωλούμενο υπέρ των Ελλήνων.

Ο αμερικανικός φιλελληνικός ακτιβισμός άγγιξε και θρησκευτικές ομάδες, μέλη διαφόρων εκκλησιών, όπως οι Μεθοδιστές και οι Βαπτιστές, οι πάστορες μνημόνευαν στο κήρυγμα τα δεινά των Ελλήνων, τύπωναν εκκλήσεις και φυλλάδια. Η μόνη ομάδα που αντιτάχθηκε στη στήριξη των Ελλήνων ήταν οι Κουάκεροι, οι οποίοι ως φιλειρηνιστές δεν μπορούσαν να υποστηρίξουν έναν σκοπό αφιερωμένο στη διεξαγωγή πολέμου. Πάντως συμμετείχαν και αυτοί στη συλλογή χρημάτων για τη βοήθεια των αμάχων. Ας σημειωθεί ότι η μετάβαση σε ένα αποκλειστικό καθεστώς φιλανθρωπίας από τα τέλη του 1824 προσείλκυε τη συμμετοχή των γυναικών και ταυτοχρόνως δεν θα γινόταν εμπόδιο στη σύναψη εμπορικής συμφωνίας με την Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Άλλωστε, ελάχιστοι Αμερικανοί εθελοντές είχαν ενταχθεί στα ελληνικά στρατεύματα. Είναι γνωστό ότι τουλάχιστον δεκατέσσερις υπηρέτησαν στην Ελλάδα ως το τέλος του πολέμου. Ο Τζορτζ Τζάρβις, γιος Νεοϋορκέζου εμπόρου που είχε εγκατασταθεί στη Δανία, υπήρξε ο πρώτος Αμερικανός εθελοντής. Τον Απρίλιο 1822 εντάχθηκε στον ελληνικό στρατό και μάλιστα στον λόχο του Βύρωνα, αφοσιώθηκε στον αγώνα και πέθανε από ασθένεια το 1828. Από το Φιλελληνικό Κομιτάτο της Βοστώνης στάλθηκαν ο Τζόναθαν Πέκχαμ Μίλερ από το Βερμόντ, βετεράνος πολέμου που είχε φοιτήσει στη Νομική Σχολή, και ο Σάμιουελ Γκρίντλεϊ Χάου, νεαρός γιατρός από τη Βοστώνη. Και οι δύο έστειλαν ενημερωτικές επιστολές που δημοσιεύονταν στις εφημερίδες διατηρώντας επίκαιρη την Ελληνική Επανάσταση στα μάτια της κοινής γνώμης. Άλλος γνωστός εθελοντής ήταν ο Τζον Άλλεν που εντάχθηκε στο ελληνικό ναυτικό και ανέλαβε διάφορες αποστολές με γενναιότητα. Ακόμη ήλθαν στην Ελλάδα ο Μέρετ Μπολς από το Οχάιο που πήρε μέρος σε μια εκστρατεία υπό τον Γάλλο στρατηγό Φαβιέρο και περιέγραψε με μελανά χρώματα τις στερήσεις των Ελλήνων, ο Ρίτσαρντ Ράντοκ για μικρό χρονικό διάστημα, ο υπολοχαγός Ουίλιαμ Τάουνσεντ Ουάσιγκτον, μακρινός συγγενής του προέδρου, που επέδειξε ματαιόδοξη και τυχοδιωκτική συμπεριφορά, ο νομικός Έστβικ Έβανς που είχε ιδιοτελείς στόχους. Τέλος τρεις Αμερικανοί υπηρέτησαν στο ναυτικό υπό τον Άγγλο λόρδο Κόχραν, τους

οποίους αναφέρει ο Τζόνναθαν Μίλλερ: ο αξιωματικός Τζορτζ Μπράουν, ο ναύτης Τζορτζ Ουίλσον και ο Τζέιμς Ουίλλιαμς.

Άξιος ιδιαίτερης μνείας είναι ο μοναδικός Αφροαμερικανός που ήλθε να πολεμήσει στην Ελλάδα, ο Τζέιμς Ουίλλιαμς από τη Βαλτιμόρη, που υπηρέτησε ως μάγειρας στο πλοίο «Sauveur» και επέδειξε ηρωισμό στη ναυμαχία της Ναυπάκτου το 1827. Ο Μίλλερ που τον επισκέφθηκε στο νοσοκομείο του Πόρου όπου νοσηλευόταν γράφει χαρακτηριστικά: «Ψύχραιμος κι' ατρόμητος στις δύσκολες στιγμές ξεπέρασε τον εαυτό του στη ναυμαχία του Λεπάντο τιμώντας έτσι τον τόπο μας και το ναυτικό μας, γιατί σε στιγμές που κανένας Έλληνας δεν είχε το θάρρος να πιάσει το τιμόνι στα χέρια του, ο Ουίλλιαμς πρόθυμα το έκανε και κει τον βρήκε το βόλι που του τσάκισε το πόδι και το χέρι του». Ο γενναίος αυτός Αφροαμερικανός Φιλέλληνας επέλεξε να αγωνιστεί για την ελευθερία ενός λαού. Πέθανε το 1829 στην Ελλάδα, όπου έζησε τα τελευταία χρόνια της ζωής του σαν ελεύθερος άνθρωπος σε μία ελεύθερη Ελλάδα. Οι επιτύμβιες πλάκες των Τζέιμς Ουίλλιαμς και Τζορτζ Τζάρβις βρίσκονται στο κοιμητήριο της εκκλησίας του Αγίου Ιωάννη στο Άργος κοντά στο Ναύπλιο. Δεν είναι γνωστό, αν και γίνονται προσπάθειες να εξακριβωθεί, εάν πρόκειται για τους πραγματικούς τάφους ή απλώς για τις επιτύμβιες πλάκες τους και οι φιλέλληνες ήρωες είναι θαμμένοι κάπου αλλού.

Ο «Ελληνικός Πυρετός», που παρουσίαζε διακυμάνσεις, αναζωπυρώθηκε με την υπόθεση της κατασκευής δύο φρεγατών για το ελληνικό ναυτικό σε εταιρεία που ανήκε στον πρόεδρο του Φιλελληνικού Κομιτάτου της Νέας Υόρκης. Η κακοδιαχείριση, που είχε συνέπεια την καθυστέρηση στην παράδοση και την επιπλέον χρέωση των Ελλήνων, προκάλεσε εθνική ντροπή και εξήγησε τα φιλελληνικά συναισθήματα των Αμερικανών, που έγιναν πιο δραστήριοι στη συλλογή δωρεών, ενώ και η αμερικανική κυβέρνηση προσφέρθηκε να βοηθήσει οικονομικά αγοράζοντας τη μία φρεγάτα. Εκτός αυτού το φιλελληνικό κίνημα αναζωογονήθηκε με τις ειδήσεις για τον θάνατο του λόρδου Βύρωνα τον Απρίλιο 1824 και την Έξοδο του Μεσολογγίου το 1826 που συγκλόνισαν την κοινή γνώμη. Ποιήματα εμφανίστηκαν στις εφημερίδες, όπως της Ελίζας Σνόου από το Οχάιο που θρηνούσε με τα μάτια μιας «κόρης της Ελλάδας» και καλούσε σε δράση τους φιλέλληνες. Ο Μάθιου Κάρι δημοσίευσε μια σειρά άρθρων αναδεικνύοντας τη σημασία της ανθρωπιστικής βοήθειας. Τους πρώτους μήνες του 1827 δεκάδες χιλιάδες δολάρια είχαν συγκεντρωθεί από τις φιλελληνικές επιτροπές. Στο Κομιτάτο της Νέας Υόρκης κατέφθναν και δωρεές από πολίτες του Νότου, όπου ελάχιστες ήταν οι οργανωμένες φιλελληνικές ομάδες. Το 1827 στάλθηκαν

στην Ελλάδα περισσότερα από 2.300 βαρέλια προμηθειών, ρούχων και φαρμάκων με πλοίο στο οποίο επέβαινε ο Τζόναθαν Μίλερ, που ηγείτο της αποστολής. Συνέδραμαν ακόμη ο γιατρός Τζον Ρας στο Αμερικανικό Νοσοκομείο του Πόρου, ο Χένρι Ποστ του Πανεπιστημίου της Κολούμπια και ο Τζον Στάιβενσαντ από το Κομιτάτο της Νέας Υόρκης. Η βοήθεια αυτή επέτρεψε στους Έλληνες να συνεχίσουν τον πόλεμο αλλά και να επιβιώσουν. Ο Μίλερ και ο Χάου, που ήταν πραγματικά αφοσιωμένοι στην προσπάθεια να βοηθήσουν τους Έλληνες πρόσφυγες, υιοθέτησαν δύο αγόρια από την Ελλάδα και τα έφεραν στις ΗΠΑ για να μορφωθούν. Ο Λουκάς Μιλτιάδης Μίλερ έγινε βουλευτής στο Κογκρέσο και ο Τζον Ζάχος έγινε συγγραφέας, εκπαιδευτικός και υπέρμαχος της κατάργησης της δουλείας. Ο Χάου οραματίστηκε και έναν συννοικισμό στο Εξαμίλιον κοντά στην Κόρινθο που θα στέγαζε φτωχούς πρόσφυγες και θα έπαιρνε το όνομα Ουασιγκτώνα.

Η δημόσια στήριξη της ελληνικής υπόθεσης συνδέθηκε με το κίνημα κατά της δουλείας. Ο Αφροαμερικανός Ντέιβιντ Ουόκερ στο ριζοσπαστικό φυλλάδιό του *Appeal to the Coloured Citizens of the World* (Εκκλήση προς τους Έγχρωμους Πολίτες του Κόσμου) συνέκρινε τη δημοφιλία της Ελληνικής Επανάστασης με την αδιαφορία για την αμερικανική δουλειά και τους Έλληνες με τους Αφρικανούς σκλάβους. Οι υπέρμαχοι της κατάργησης της δουλείας, όπως ο Ουίλιαμ Λόιντ Γκάρισον και η Έμα Ουίλσον, χρησιμοποιούσαν τη φιλελληνική ρητορική για δικούς τους σκοπούς, όπως φαίνεται και από τα άρθρα της αφροαμερικανικής εφημερίδας *Freedom's Journal*. Η φιλελληνική λογοτεχνία αναφερόταν συχνά σε άμαχες γυναίκες που είχαν συλληφθεί στην Ελλάδα και προορίζονταν για το οθωμανικό σκλαβοπάζαρο, μια εικόνα που συνέχισε να υπάρχει και μετά τον πόλεμο, όπως φαίνεται από το διάσημο άγαλμα του Χάιραμ Πάουερς «Η Ελληνίδα Σκλάβο» που θα εκτεθεί στη Νέα Υόρκη το 1847 και θα έχει απήχηση στο αμερικανικό κοινό. Ωστόσο οι ηγέτες του αμερικανικού φιλελληνικού κινήματος κράτησαν αποστάσεις από το κίνημα της δουλείας. Ο Μάθιου Κάρι, αν και είχε καταδικάσει στο παρελθόν τη δουλειά, αναγκάστηκε να την αποδεχθεί ως απαραίτητο συστατικό της οικονομίας. Ο Έντουαρντ Έβερρετ θεωρούσε ότι η χειραφέτηση των μαύρων έπρεπε να γίνει σταδιακά προκειμένου να αποφευχθεί ένας φυλετικός πόλεμος.

Εκτός από το κίνημα κατά της δουλείας, από το φιλελληνικό κίνημα ωφελήθηκε και ο αγώνας για τα δικαιώματα των γυναικών. Μετά τη ναυμαχία του Ναβαρίνου τον Οκτώβριο 1827, οπότε ο φιλελληνισμός έχασε πλέον την αρχική του ορμή, τα γυναικεία σωματεία παρέμειναν ενεργά στην Αμερική. Οι Αμερικανίδες, που

είχαν κεντρικό ρόλο στο κίνημα για την ενίσχυση της Ελλάδας, καταλάβαιναν πως οι Έλληνες άμαχοι συνέχισαν να χρειάζονται βοήθεια. Εξάλλου ήταν μια ευκαιρία να δραστηριοποιηθούν περισσότερο στα δημόσια πράγματα, κυρίως στον Βορρά αλλά και στον Νότο, όπως φαίνεται από το κάλεσμα της ποιήτριας Λίντια Σιγκούρνι από το Κονέκτικατ που δημοσιεύθηκε στη Βιρτζίνια και βρήκε απήχηση, αν και στον Νότο δεν υπήρχε οργανωμένη δράση όπως στον Βορρά και στις αστικές περιοχές. Η ευγνωμοσύνη των Ελληνίδων προς τις «κυρίες της Αμερικής» φαίνεται σε ευχαριστήρια επιστολή που έστειλαν κάποιες χήρες από τα Ψαρά και μια Ελληνίδα μητέρα. Τα ορφανά που βρήκαν καταφύγιο στην Αμερική, όπως ο Χριστόφορος Πλάτων Καστάνης και ο Τζόζεφ Στεφανίνι, ευχαρίστησαν αργότερα τις «Κυρίες της Αμερικής», προστάτιδες των παιδιών και των γυναικών.

Στη βοήθεια υπέρ των Ελλήνων συνέδραμαν και οι ιεραπόστολοι συνεργαζόμενοι με τις γυναίκες. Ο αιδεσιμότατος Τζόνας Κινγκ όταν ήλθε στην Ελλάδα μετέφερε χρήματα της Επιτροπής Κυριών της Νέας Υόρκης και άνοιξε σχολείο στην Τήνο με δωρεά της Αγγελίνας Γκριμκέ από τη Νότια Καρολίνα, καθώς και το «Σχολείο της Φιλαδέλφειας» στην Αθήνα. Ο Τζόσια Μπρούερ, απεσταλμένος του Συνδέσμου Βοστωνέζων Γυναικών, ίδρυσε το πρώτο αμερικανικό σχολείο στη Σύρο και στη Σμύρνη. Ο Πλίνι Φισκ βοήθησε πρόσφυγες, συνέβαλε στη διανομή έντυπου θρησκευτικού υλικού και παράλληλα υποστήριξε το εγχείρημα της εκπαίδευσης των Ελλήνων με χρηματοδότηση από την Αμερική. Μέχρι το τέλος της Ελληνικής Επανάστασης το Αμερικανικό Συμβούλιο Επιτρόπων για Ιεραποστολές Εξωτερικού (ABC FM) είχε στείλει σαράντα ορφανά ελληνόπουλα στο σχολείο του Κονέκτικατ. Ορισμένα από τα ορφανά που μετέβησαν στις ΗΠΑ επέστρεψαν στην Ελλάδα, άλλα παρέμειναν στην Αμερική και είχαν επιτυχημένη πορεία, όπως ο Γρηγόριος Περδικάρης που έλαβε κλασική μόρφωση στο Κολέγιο Άμχερστ της Μασαχουσέτης. Πρωτοπόρες στο ζήτημα της εκπαίδευσης των γυναικών, η Έμα Ουίλσοντ, η Λίντια Σιγκούρνι, η Σάρα Τζοτζέφα Χείλ, και άλλες μεταρρυθμίστριες αφοσιώθηκαν στην ίδρυση σχολείων στην Αθήνα. Το 1833 συστήθηκε η «Εταιρεία για την προώθηση της γυναικείας εκπαίδευσης στην Ελλάδα» με σκοπό να ιδρύσει σχολείο για δασκάλες, ενώ ο ιεραπόστολος Τζον Χένρι Χιλλ με τη σύζυγό του θα ιδρύσουν το 1831 τη Σχολή Χιλλ.

Κλείνοντας, θα λέγαμε ότι ο αμερικανικός φιλελληνισμός προσέφερε σημαντική βοήθεια στους επαναστατημένους Έλληνες, ενώ παράλληλα έδωσε ώθηση στη μεταρρύθμιση της αμερικανικής κοινωνίας. Η κληρονομιά της Αμερικανικής

Επανάστασης συνέδεσε τους Αμερικανούς με την Ελληνική Επανάσταση, αλλά και το αντίστροφο. Ο Κοραΐς στις «Σημειώσεις εις το Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος», που έγραψε το 1822, μνημονεύει κατ' επανάληψη ως πρότυπο δημοκρατικής πολιτειακής οργάνωσης και κατοχύρωσης των ελευθεριών το πολίτευμα των «Αγγλοαμερικανών».

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Douglas Dakin, *British and American Philhellenes during the War of Greek Independence*, Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Θεσσαλονίκη 1955.

Stephen A. Larrabee, *Hellas Observed: The American Experience of Greece, 1775-1865*, New York University Press, Νέα Υόρκη 1957 (ελληνική μετάφραση: *Ελλάς 1775-1865. Πώς είδαν την Ελλάδα οι Αμερικανοί*, Αθήνα, Εκδόσεις Φέξη, 1957).

Χρήστος Α. Λάζος, *Η Αμερική και ο ρόλος της στην Επανάσταση του 1821*, 2 τόμοι, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση, 1984.

Paul Constantine Pappas, *The United States and the Greek War of Independence 1821-1828*, Columbia University Press, Νέα Υόρκη 1985.

Mureen Connors Santelli, *Ο Αμερικανικός Φιλελληνισμός. Η επίδραση της Επανάστασης του 1821 στις ΗΠΑ*, Πρόλογος Geoffrey R. Pyant, Πρέσβης ΗΠΑ στην Ελλάδα, Αθήνα, Εκδόσεις Ψυχογιός, 2021.

Ιάκωβος Δ. Μιχαηλίδης, *Τα ορφανά ελληνόπουλα του 1821. Μια ιστορία για την Παλιγγενεσία και τον Αμερικανικό Φιλελληνισμό*, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2023.